Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 14. V LJUBLJANI, sreda, 18. januarja 1928. Posamezna številka Din 1·—. LETO V.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Edino sredstvo.

V zadnjem času naše jugoslovanske in jugoslovanske stranke kar tekmujejo med seboj, katera bo konstatirala več napak v našem javnem življenju in podala več receptov za njih ozdravljenje. Od koncentracijske vlade pa do platonične vlade najboljših, vse se predlaga, a vendar pozabljajo ti naši politiki na glavno. Kajti jasno je, da razmere ne morejo biti boljše, dokler se ne odpravi glavna napaka, ki tare nas vse.

In ta glavna napaka je naša uprava. Tu je jedro vsega zla in zaradi nesposobne, včasih naravnost koruptne uprave ni mogoče izvesti nobene reforme zadovoljivo in ni mogoče doseči nobenega pravega napredka. Slaba uprava je tisto zlo, iz katerega izvirajo vsa druga.

Če upoštevamo, da je ta uprava tem slabša, čim bolj gremo od zapada proti vzhodu, potem tudi že vemo, kateri sistem je najslabši in kje je prva možnost sanacije naših razmer. Če ve vsa država, in celo oni prepotentneži, ki mislijo, da sega Srbija do Triglava, da je v Sloveniji upravni sistem najboljši, potem bi bilo pač logično, da bi bil ta sistem razširjen na vso državo. Mesto tega pa še danes doživljamo, da se vedno bolj širi vzhodni sistem na zapad in da še ni ustavljeno izenačevanje navzdol. Iz takega padanja navzdol pa ni mogoč napredek in zato moramo preživljati vsakovrstne križe in zato jih bomo preživljali še dalje, dokler ne bo tudi merodajni Beograd spoznal, da je samo v izenačenju navzgor možnost napredka. Naj bo v Beogradu koncentracijska ali samo demokratska vlada, podprta od kmečke demokracije, vendar ne bomo napredovali, dokler ne bo zavladal v državi oni upravni sistem, ki je priznano najboljši.

Razumemo, da je gospodom tam doli silno neprijetno, da bi zavladal sistem, ki ga ne poznajo. Ali komodnost ni bila še nikoli argument in če so gospodje prekomodni seznaniti se z modernim sistemom uprave, potem je pač neizogibno, da bodo po starih sistemih vladali slabo.

Izgovor, da ne bi bilo mogoče uvesti upravnega sistema, kakor je v Sloveniji, po vsej državi vsled pomanjkanja sposobnih uradnikov, ne drži. Dovolj slovenskih uradnikov je tu, ki poznajo ta sistem, dovolj slovenskih neprostovoljnih upokojencev je, ki bi bili pripravljeni oditi tudi v najbolj zakotne južne kraje, samo da bi se jim zajamčila možnost neoviranega delovanja ter se jim dalo vsaj toliko sredstev, da bi mogli brez pljačke preživeti sebe in svojo rodbino.

Ali niti te najbolj primitivne resnice niso razumeli v Beogradu. Pri vsaki redukciji uradništva smo doživeli, da so bili v Sloveniji reducirani formelno v istem razmerju ko drugod, dejansko pa v mnogo višjem, ker so strankarski in osebni vplivi na jugu sproti razveljavljali te redukcije. In tako se je zgodilo, da so v Sloveniji visoko kvalificirani uradniki brez službe, doli pa so mogoči veliki župani in srezki poglavarji brez mature in uradniki, ki ne delajo drugega, ko da prihajajo prvega po plačo.

In mesto, da bi državni krmilarji skrbeli, da bo inteligenčni naraščaj v Sloveniji čim številnejši, ker je njegova naobrazba najboljša, kakor je zadnjič priznal sam vojni minister, ne mislijo nekateri na nič drgega, ko na okrnjenje slovenske univerze. Tako in tolikrat očitanega slovenskega milijončka se boje, da bi zavladal vsled svoje strokovne sposobnosti!

Pa je vse zastonj in naj si gospoda še tako prikriva resnico. Italijo so mogli izgraditi samo uradniki iz Piemonta, Jugoslavijo pa bodo dogradili samo slovenski uradniki. Dober upravni sistem mora zmagati, ali pa mora neizogibno privesti nivelizacija navzdol vso državo v težke čase.

V upravi je vse zlo in tu treba pričeti s sanacijo in sicer brez vsake sentimentalnost, pa tudi brez ozira na strankarske agitatorje. Le žal nam je, da kljub vsej jasnosti našega argumenta v skorajšnje ozdravljenje ne moremo verovati, ker rešujejo razmere samo strankarji — ne pa patriotično in dalekovidni državniki.

Demokratski ministri ostanejo v vladi.

Beograd, 18. januarja. V političnih krogih smatrajo, da je situacija po demokratskem kongresu znatno oživljena. Misli se, da je v najkrajšem času pričakovati važnih dogodkov, ki bodo bolj pojasnili namere in taktiko vlade. Politični krogi ugotavljajo, da stremi Vukičević za tem, da razširi sedanjo koalicijo še na neke skupine opozicije in na ta način paralizira Davidovićevo akcijo, ki teži za tem, da združi vse levičarske stranke.

Vukičević je imel včeraj nekoliko važnih razgovorov. Dopoldne ga je posetil minister za šume in rudnike **Mijović** in mu v imenu demokratskih ministrov izjavil, da je njih mnenje, da se je **kongres demokratske stranke izjavil za nadaljnje sodelovanje demokratske stranke v današnji vladi.**

Popoldne je sprejel Vukičević na daljši razgovor **dr. Korošca**, ki je pravkar prišel v Beograd. Po tem razgovoru je imel dr. Korošec v svojem klubu konferenco s svojimi poslanci. Iz vrst SLS se doznava, da smatra dr. Korošec, da je sedanja situacija **stabilna.**

Zanimivo je, da se je sinoči začelo v političnih krogih podčrtavati, da se **Stjepan Radić** v svoji izjavi po kongresu demokratske stranke nekoliko loči od izjav, ki sta jih dala Svetozar **Pribičević** in Joca **Jovanović**. Poudarja se namreč, da je Stjepan Radić zelo nezadovoljen z rezultatom demokratskega kongresa, medtem ko sta Pribičević in Jovanović z njim kolikortoliko zadovoljna. V četrtek pride Svetozar Pribičević v Zagreb, kjer bo imel najprej sestanek s Stjepanom Radićem.

DAVIDOVIĆ MORA NASTOPITI PROTI VLADI V SKUPŠČINI.

Beograd, 18. januarja. Predsednik vlade Velja Vukičević je zavzel stališče, da mora vlada nadaljevati svoje delo in da **ide molče preko resolucije demokratskega kongresa** in da z vsemi silami forsira delo v odborih.

V okolici predsednika vlade trde, da se bo **sestala narodna skupščina 23. t. m.** Na dnevni red pride najprej zakonski projekt o davkih, potem pa še drugi zakonski osnutki. Vukičević hoče s tem dokazati, da je ta vlada voljna delati. Če Davidović ni s tem zadovoljen, naj pokaže svojo nezadovoljnost v narodni skupščini in naj tam glasuje proti zakonskim projektom ali pa proti vladi. Vukičević misli, da Davidović ne more v skupščini glasovati proti vladi, ako sam predlaga zakonske načrte, ker bi se to smatralo za sabotažo dela.

Iz krogov davidovićevcev se ne dajejo nikake izjave. Zdi se, da Davidović čaka, kaj bo vlada ukrenila po kongresu demokratske stranke. Poleg tega pa čakajo demokrati tudi na sklepe seljaško-demokratske koalicije, ki bodo storjeni na kongresu v Zagrebu.

Debata o proračunu poljedelskega ministrstva.

Beograd, 18. januarja. Včeraj popoldne se je nadaljevala seja finančnega odbora ob 4. popoldne. Nadaljevala se je diskusija o **proračunu ministrstva za kmetijstvo.**

Prvi je povzel besedo Josip **Predavec**, ki je med drugim poudarjal, da da kmetijstvo 17 in pol milijarde dohodkov, živinoreja da nad 16 milijard. Kmetijstvo je pri izvozu pri zunanji trgovini udeleženo s 83 odstotki in pri uvozu z 28 odstotki. Minister je brez vsakega prevdarka črtal 25 milijonov, ki so bili namenjeni za kmetijske dolgove. Izguba kmetov vsled toče znaša 1 milijon dinarjev, izguba pri živini pa 1 milijardo. Kaj se bo zgodilo s poljedelsko fakulteto v Zagrebu, se ne ve. Ako se ta ukine, ni za to odgovoren samo minister prosvete in cela vlada, ampak je še vse bolj odgovoren minister za kmetijstvo in vode, a on je odgovoren tudi za degradacijo veterinarske fakultete v Zagrebu. Navaja, da je ekspoze ogledalo nemarnosti uradnikov v ministrstvu za kmetijstvo in vode. **Ekspoze je enostavno izrezan oziroma prepisan iz proračuna lanskega leta.** Nismo nikako pevsko društvo, da bi se z nami zbijale šale.

Nato govori **Demetrović**, ki poudarja, da je doživel minister za kmetijstvo na vseh črtah popoln fiasko, posebno pa v finančnem pogledu. V Vojvodini je uveden sistem kakor v kaki koloniji. Narod je tam izpostavljen strahovitemu izmozgavanju. Vojni minister se je izrazil, da bi bilo treba načelnika kmetijstva Besarića tirati pred sodišče in ga ustreliti, ker je on kriv poplav v Vojvodini. Govori o nesposobnosti inženjerjev pri direkciji voda.

Za Neudorferjem sta govorila še Fabo Petrović in Fran Smodej. Seja je bila zaključena ob 8. in pol zvečer in se nadaljuje danes ob 10. dopoldne.

——

RADIKALNI ODPOSLANEC ODPOTOVAL V ZAGREB.

Beograd, 18. januarja. Včeraj je odpotoval v Zagreb Mita Dimitrijević, ki se je pred svojim odhodom izjavil takole: Smatram, da situacija po demokratskem kongresu ni prinesla nobenih izprememb za vlado.

Ni moči misliti, da bi vstopila naša država v svojo desetletnico ujedinjenja s tako razoranimi strankarskimi odnošaji onega dela našega naroda, ki je pred desetimi leti s toliko navdušenostjo za našo skupno kraljevino šel v vojno. Ne polagam veliko važnosti na besedo »fronta«, ker je to zelo ostra beseda. Ta beseda pa se ne sme zlorabljati. Fronta pomeni zmiraj razedinjenje in nato borbo. Treba je najti možnost in politično oportunost za združitev vseh nacionalnih sil v tem trenutku. To jubilarno leto našega ujedinjenja nikakor ni po tem, da bi se delale fronte s kakršnimikoli parolami, pa tudi ne kot reakcija na izključno koalicijo srbijanske politike.

VELIČASTEN POGRAB PRELIĆA.

Skoplje, 18. januarja. Včeraj se je vršil pogreb Velimira Prelića. Pogreba se je udeležilo okrog 10 tisoč oseb. V cerkvi je govoril metropolit Varnava. Bilo je še več drugih govorov, nakar so pogrebci kremili na pokopališče, kjer je bil Prelić ob 1. popoldne pokopan.

Italija ogroža mir.

Dunaj, 17. jan. Na seji parlamenta je imel soc. demokratski poslanec dr. **Ellenbogen** politično nad vse zanimiv govor. Med drugim je izvajal:

Dočim je Avstrija lojalno in popolnoma izpolnila mirovne dogovore in je danes brez orožja, niso zmagovalci izpolnili svojih obvez. Še več! Monošterska afera je pokazala, da ista Italija, ki rigorozno pazi, da je Avstrija docela razorožena, oborožuje Madjarsko. Italija je danes država, za katero ves svet ve, da s polno zavestjo pripravlja vojno.

Na eni strani se oborožuje Italija proti močni zaveznici Franciji, na drugi strani pa proti svoji vojni zaveznici Jugoslaviji. Ravno to italijansko oboroževanje Madjarske je povzročilo, da se preko našega ozemlja tihotapi orožje na Madjarsko.

Postopanja Italije ni mogoče označiti drugače ko kot zaroto Italije in Madjarske proti evropskemu miru.

Znano je, da hoče Italija obkrožiti Jugoslavijo. S tiranskim paktom se je to pričelo. Pri Rumuniji in Grški so italijanske nakane spodletele, posrečile so se pa pri Madjarski.

To dela Mussolini vsled težavnega notranjega položaja in samo intervencija velesil je preprečila vojno.

Do zob oborožena Italija je pridobila tudi Madjarsko za vojno.

Nato zahteva Ellenbogen, da se vlaki z orožjem odpremijo le z avstrijske postaje.

KUMANUDI POSTANE MINISTER DVORA.

Beograd, 18. jan. Včeraj so zatrjevali na poučenih mestih, da bo minister dvora Dragomir Janković postavljen za poslanika v inozemstvo, a na njegovo mesto bi naj prišel dr. Kumanudi, minister prosvete. Zdi se, da dr. Kumanudi ne bo hotel pristati na to kombinacijo, zato ker je župan beograjske občine Radikalom je na tem, da Kumanudija spravijo iz vlade, in tudi sam Velja Vukičević je ob neki priliki rekel, da ne vidi rad Kumanudija v vladi. Radikali bodo gotovo proti temu, da bi postal Kumanudi minister dvora, ker bi jim bil na tem položaju zelo na poti. Nadalje se tudi zatrjuje, da bosta na položaje v inozemstvu postavljena dr. Angjelinović in dr. Aca Mijović.

DEMARŠA MALE ANTANTE PRI ZVEZI NARODOV.

Ženeva, 18. januarja. Včeraj zjutraj je bil storjen korak Male antante v sekretarijatu Društva narodov zaradi madjarskega vtihotapljenja orožja. V diplomatskih krogih verujejo, da bo v najkrajšem času predložena tudi skupna nota velikih sil in Male antante.

VSE NEMŠKE DRŽAVE RAZVEN PRUSIJE ZAHTEVAJO STARO BISMARCKOVO USTAVO.

Berlin, 18. januarja. Včeraj se je nadaljevala konferenca zastopnikov nemških držav. Doslej se je pokazalo, da smatrajo vsi zastopniki za potrebno revizijo današnjega državnopravnega stanja v Nemčiji. Vse države razen Pruske so se izjavile proti centralistični ureditvi. Razprava bo danes končana.

NAPAD MAKEDONSTVUJUŠČIH NA VOJAŠKO SKLADIŠČE.

Mladenovac, 18. januarja. 16. t. m. je bil izvršen napad na vojaško skladišče. Sinoči so pri Krčevcu blizu Topole prijeli štiri ljudi, ko so rodoma Bolgari. Ti so priznali, da je bil njihov namen napasti vojaško skladišče. Zaslišanje še traja.

To je politika!

V Mariboru so volili preteklo soboto novega župana, Kakor smo poročali, je bil izvoljen za župana g. dr. Juvan, pristaš SLS, a za podžupana g. dr. Lipold, vodja mariborske SDS.

Ta rezultat je plod kompromisa, ki sta ga sklenili SLS in SDS. Ta kompromis se z ozirom na veliko število socialnodemokratičnih glasov ne da tolmačiti drugače kakor tako, da je postavljena v Mariboru meščanska fronta proti socialni demokraciji, kar z ozirom na tesne stike med Mariborom in Grazom ni nič nenavadnega.

V Mariboru stoji torej SDS v meščanski fronti.

Podbne razmere kakor v Mariboru vladajo tudi v ljubljanskem občinskem svetu. Zaradi pičlega števila socialistov v komunistov v ljubljanskem občinskem svetu Ljubljani sicer ne preti direktna boljševiška povodenj, vendar pa je zelo značilno, da tudi v Ljubljani dela SDS na to, da pride do kompromisa s SLS, torej tudi do nekakšne meščanske fronte Svoje ponudbe postavlja SDS sicer nekoliko nerodno in neuglajeno, ampak dejstvo je, da jih postavlja.

To dokazuje, da je SDS tudi v Ljubljani (mestu) za meščansko fronto.

V soboto zvečer pa se je vršilo v ljubljanski kazini zborovanje SDS, na katerem se je eden najizraztejših politikov SDS, posl. dr. Kramer, z vso vnemo zavzemal za kmečko-demokratsko koalicijo, oblastni zastopnik dr. Dinko Puc pa je izrekel upanje, da se bosta kmalu znašli v prijateljskem objemu v skupnem »naprednem bloku« SDS in SKS.

SDS hoče biti torej zastopana tudi v seljaško-demokratski in v napredni fronti.

Mnogi, ki so brali dr. Kramerjev govor, ki ga je govoril v kazini, so opazili, da dr. Kramer ni spregovoril besedice o narodnem edinstvu, ki ga je vsaj do Novega leta še visoko spoštoval (primeri njegov novoletni člančič, op. ur.); našli so pa v njegovem govoru izraz obžalovanja, da se SLS v kritičnem trenutku ne poteguje dovolj za slovensko univerzo v Ljubljani.

SDS hoče biti torej zastopana tudi v slovenski fronti, čeprav je šele pred par dnevi glasilo SDS pisalo nekaj o »samoslovenskih separatistih« med ljubljanskimi vseučiliškimi profesorji.

Kar tu navajamo, so le gola, suha dejstva.

Lani je imel g. Stjepan Radić shod v Ptuju, katerega se je udeležil tudi zastopnik časopisja SDS. Ta gospod se je z Radićem peljal na avtomobilu v Zagreb. Ko so se spotoma ustavili v neki gostilni, je ta gospod rekel Radiću: »Poglejte, g. Radić, ali ne bi mogli mi in vi sodelovati? Vi imate ideje, sijajne ideje, mi pa imamo odlično organiziran tisk, smo pa brez idej.«

Kaj je rekel g. Radić na ta poziv, ne vemo. Vemo pa danes, da SDS ni več brez idej, ampak si jih je nabrala kar celo koš: **meščanstvo, kmečka demokracija, naprednjaštvo, slovenstvo in sto- in stokrat anatemizirano sodelovanje s SLS.**

Ubogi staro-napredni možgani, ki bodo morali to kopico »idej« naenkrat predelavati!

Manjka samo še inserat, v katerem bi SDS hvalila svojo bogato izbiro in veliko zalogo idej in političnega znanja. Take zaloge nima niti berlinski »Wertheim« niti pariški »Louvre«.

Južna Srbija.

Na kongresu demokratske stranke je delegat iz južne Srbije, Šupaković, tako-le opisal razmere v tej pokrajini:

Veliki župan v njegovem okraju je človek, ki sesa dve materi. Ne zahtevamo zakona o kmetijskem kreditu in agrarni reformi, temveč zahtevamo to, kar nam more dati koalicija. To je **svobodo**, mesto svobode pa nam je dala bastilijo. Pri nas je zaušnica znak ljubezni. Gospodarska kriza pomeni za kmeta, da živi slabše ko terazijski pes. (Terazija, glavna ulica v Beogradu. Op. ured.) Kadar nima kmet kruha, mu priporočajo, da odide v kopališče. Kmet je molzna krava, kateri so izsesali mleko in kateri sedaj sesajo kri. Uradniki nas nazivajo Turke, Makedonci nam pravijo Bolgari, onim preko Save pa Švabi. Prišel sem, da povem čaki Ljubi odkrito besedo, da prične resno borbo, ker drugače bodo njegovi ljudje odkrito zagrabili za nože.

Mogoče, da je cenjeni delegat Šupaković malo pretiraval, toda tudi v slučaju, da je samo polovica res, kar je povedal, morajo biti razmere v Macedoniji strahovite.

In potem se kdo čudi, če ima bolgarska propaganda uspeh!

Pri tej priliki pa bi še omenili glupo postopanje oblasti, ki mislijo, da bo nakrat vse dobro, če prepovedo vse tuje liste, ki pišejo neugodno o naši državi. Saj ti listi ne pišejo niti polovice tega, kar govore na javnih kongresih člani vladne stranke.

Poderčtali pa bi še to, da je dokaz največje nesposobnosti Beograda, če vladajo v južni Srbiji, za katero je bilo prelito toliko krvi, takšne neverjetne razmere. Vsaj v svoji deželi bi lahko napravili red in vsaj do svojega kmeta bi smeli pokazati malo srca!

Pa bodo vse te vnebovpijoče tožbe imele uspeh? Blagor tistemu, ki veruje!

Otvoritev panameriške konference

V ponedeljek je bila otvorjena panameriška konferenca, na kateri prisostvujejo delegati 22 držav.

Kubanski predsednik **Machado** je pozdravil delegate in poudaril, da ne more nič preprečiti, da bi se združile ameriške države v bratstvu, ki služi edino-le miru. Panamerikanizem je delo za svetovni mir.

V splošni pozornosti je nato povzel besedo **Coolidge:** Ameriške republike se morajo **združiti**, da morejo same določevati svojo **usodo.** Oba ameriška kontinenta sta pripravljena, da vlada med njima pravica. Vsaka država pa spoštuje tudi suvereniteto druge. Konferenca je posvečena samo ameriškim vprašnjem in ni naperjena proti nobenem svetovnemu delu in proti nobeni organizaciji. Mi se zavedamo, da moramo ostati zvesti idealom naše zapadne zemeljske polovice in da nihče drug ne more mesto nas izvršiti te dolžnosti.

Nato je govoril Coolidge za okrepitev panameriške trgovske zveze, pri čemer je zlasti omenjal zračni promet. Naglašal je potrebo poglobitve prijateljstva med ameriškimi državami in slavil demokratski duh, ki vlada v vsej Ameriki.

Poleg ideala za samoupravo pa nas je vedno navduševala politika miru. Vojaške napravе ameriških držav so imele samo defenziven značaj. Vsi tu zbrani narodi so absolutno enakopravni. Tudi zastopniki najmanjših držav imajo iste pravice ko zastopniki največjih. Nobena ameriška država ne išče privilegijev ali hegemonije in nobena nima skrivnih misli, ki bi bile za napredek miru opasne.

Treba bo nad vse izpopolniti poročevalsko službo, ker vse, kar se dogodi na tej polovici zemeljske oble, je za nas mnogo važnejše, ko ono, kar se dogaja preko oceana.

Reševanje mednarodnih sporov na ameriškem kontinentu je že tako napredovalo, da je samo še par vprašanj nerešenih. Pomen konference je v tem, da pridejo vsi narodi popolnoma in končno pod vlado prava, ki je najvarnejša zaščita slabotnih in preganjanih. Pri tem pa mora bolj odločevati duh zakona, ko pa njegove črke.

V duhu Krištofa Kolumba je sklenil ameriški kontinent večno zvezo edinosti.

Coolidge-ov govor je bil mestoma zelo aklamiran, zlasti, ko je govoril o enakih pravicah vseh. Dejstvo, da isti Coolidge neusmiljeno tepta pravice Nicarague, ni seveda nikogar vznemirjalo.

Politične vesti.

= **Doba kombinacij se je pričela.** Sredi proračunske razprave v finančnem odboru se je pričela zopet doba kombinacij in ni izključeno, da prilezemo tudi v še bolj neplodno dobo krizarenja. Treba priznati, da so si izbrali demokrati ugoden trenutek za svoj kongres, ker morejo sedaj tik pred pričetkom proračunske razprave v skupščini čim več doseči. Ta špekulacija je ozadje demokratskega kongresa in da ni čisto napačna, je dokazal g. Vukičević že s tem, da je še pred pričetkom kongresa izpolnil nekaj važnih demokratskih zahtev. Kako se bodo razvijali dogodki nadalje, je težko reči, ker je znano, da igrajo pri nas zakulisni vplivi veliko večjo vlogo, ko pa vsi vplivi naših parlamentarcev Na vsak način pa je treba eno naglasiti: No gre več, da je demokratska stranka le z eno nogo v vladi. Da smatra del demokratov za svojo prvo nalogo, da napada vlado, drugi del pa za svojo dolžnost, da je v tej vladi, to stanje je nad vse nezdravo in menda mogoče le pri nas. Odnošaji v vladni koaliciji morajo postati že enkrat jasni in demokrati naj se že enkrat odločijo, ali so opozicionalna ali vladna stranka,

= **Proračun poljedelskega ministrstva** je obravnaval finančni odbor na svoji včerajšnji seji. Takoj po otvoritvi seje je podal daljši ekspoze poljedelski minister dr. Stanić. — Proračun poljdelskega ministra znaša 226,350.000 Din. Vlada je proračun le neznatno znižala, da tako pokaže svojo resno voljo skrbeti za napredek kmetijstva. Posebno pozornost je posvečalo poljedelsko ministrstvo povzdigi kmetijske produkcije in povečanju izvoza kmečkih pridelkov. Vsled velikih vremenskih nezgod, ki so zadele skoraj vse pokrajine v državi, pa ni bilo mogoče doseči onih rezultatov, ki bi bili potrebni. Minister pa upa, da bo mogoče spraviti ograrno produkcijo pri nas vsaj na predvojno stanje Nato je minister Stanić obširno govoril o vseh težkočah, ki jih je bilo treba premagati in opozarjal na nujno potrebo, da se razširijo vse ustanove za pospeševanje kmetijstva. Kolikor je bilo mogoče, si je poljedelsko ministrstvo tudi trudilo, da je pri trgovinskih pogajanjih z drugimi državami varovalo kmetijske interese in zlasti skušalo doseči za izvoz kmetijskih pridelkov čim ugodnejše pogoje. V splošnem je ekspoze poljedelskega ministrstva zadovoljiv. — Po ekspozeju se je pričela debata, ki jo je otvoril zemljoradniški poslanec Voja Lazić. Popoldne se je seja nadaljevala.

= **Iz debate v finančnem odboru.** Na seji finančnega odbora je prišlo po Andjelinovićevem predlogu, da se odpravi njegovo ministrstvo, do ostrega prerekanja med njim in radićevci. Tekom tega prepira je delaj Andjelinović: »Prepričan sem, da seljačka stranka ne more zadostno zaščititi interesov Hrvatov, kar se je videlo tekom zadnjih devetih let. Bili so ogorčeni, ker sem odrekal HSS monopol v zastopanju hrvatskih interesov. Nikdar niso zastopali Hrvate nesposobnejši ljudje, ko sedaj. Mesto da bi v začetku šli v vlado in odločevali o davkih, ste govorili o republiki. Za neugoden položaj Hrvatov je odgovoren tudi Predavec. Pavle Radić; z Vami sem skupno sedel v seljaš. domu in tedaj ste bili zelo majhni. Na roko ste me poljubili in prosili. Mogoče ste bili malo vinjeni. P. Radić: Vi ste bili pijani. Andjelinović: Jaz ne pijem.

= **Težkoče z angleškim posojilom.** Po informacijah z najbolj merodajnega mesta so naletela poganja o angleškem posojilu Jugoslavije na zelo velike zapreke. To pa vsled tega, ker je jugoslovanska vlada z zakonom o valorizaciji odplačevanja privatnih predvojnih dolgov brez vsake stvarne podlage in popolnoma samovoljno določila tako visok kurs dinarju, da so bile zelo prizadete številne angleške tvrdke, ki so pred vojno dajale srbskim trgovcem velike kredite. Angleška vlada zahteva, da dobe oškodovani angleški trgovci popolno odškodnino.

= **Novi notranji minister Čedo Radović o svoji politiki.** Novi minister je sprejel novinarje in jim izjavil: Mnogo ne bom izjavljal. Rečem samo to, da se politika porazuma izvede povsodi. Jaz sem star fuzionist, poslanec že od leta 1901 in sedaj minister in sem za to, da se vsi posli izvrše kolikor mogoče sporazumno. To vam morem povedati in sedaj me lahko vprašate. Nato so vprašali novinarji, če bodo izpremembe v uradništvu. »Nove velike župane je postavil moj prednik in sicer v sporazumu s stranko, ki je z nami na vladi. Ne vem in ne verujem, da bi bile še kake izpremembe.« — »Ali bo kaj novega glede politike na jugu? — »Največja pozornost vlade bo posvečena jugu in vlada bo skušala na vsak način zasigurati varnost življenja in premoženja. V ministrstvu pa bom nadaljeval politiko, ki se je izvajala dosedaj.« Nato je ministe rapeliral na novinarje, da ga podpirajo in obljubil, da jim bo dal na razpolago vse informacije. Vendar pa treba imeti vedno pred očmi, da je vprašanje južne Srbije samo narodno in državno vprašanje, ne pa strankarsko. — Da je Radović v resnici fuzionaš ali po naše kompromisar, se vidi iz tega, da je, čeprav pašićevec, oseben prijatelj Vukičevića in Mihajlovića. Po svoji izvolitvi za poslanca je vzbudil mnogo komentarjev s svojo tožbo, da stane poslanski mandat preveč denarja. Radović je tudi v zelo dobrih odnošajih z generalskimi krogi. Mnogi trde, da se ima samo tem zvezam zahvaliti, da je postal policijski minister.

= **Razkol v centrumu?** Velikansko pozornost je vzbudil govor poslanca centruma in voditelja rudarjev Imbuscha na nekem shodu v Oberhausenu. Imbusch je v svojem govoru nad vse ostro napadel državnega kanclerja dr. Marxa in zlasti obsojal, da delavstvo nima v stranki onega vpliva, ki bi ga moralo imeti. Najvplivnejša mesta v centrumu so v drugih rokah. V zadnjem času je sprejel vse polno pisem, v katerih ga delavci pozivljajo, da ustanovi novo delavsko stranko. Prepričan je, da bi se okoli njega zbralo vse katoliško delavstvo. Imbusch pa ne smatra te poti za pravo, temveč misli, da je treba vzbuditi zopet v centrumu pravega duha. Marsikak voditelj centruma, ni to, kar smo mislili o njem pred tremi leti. Izjava državnega kanclerja dr. Marxa, da ni v centrumu nobene republikanske stranke, je dala mnogo misliti, ker je mnogo odkrila. Marsikaj je gnilega v stranki. Če se razmere ne bodo spremenile, potem bodo morali krščanski delavci postaviti lastne kandidate proti oficielnim kandidatom centruma.

= **Še o prognanstvu opozicionalnih voditeljev.** Iz Moskve poročajo, da je bil neposredni vzrok prognanstva opozicije uporno gibanje ki se je pojavilo v tovarnah moskovskega iz bogorodskega okraja. Delavci niso hoteli obnoviti kolektivnih pogodb pod starimi pogoji, temveč so zahtevali nove in ugodnejše pogoje Stalin je poslal Melničanskega, enega od voditeljev strokovnih zvez, da naredi red. Njegova misija pa ni imela uspeha. Delavski nemiri v taki bližini Moskve pa so zelo vznemirili vladne kroge in ker je bil Stalin prepričan, da je vse to uporno gibanje delavcev maslo opozicionalnih voditeljev, je energično nastopil proti njim in prognal opozicionalne voditelje. Po zadnjih vesteh je bilo dosedaj prognanih 80 opozicionalnih voditeljev. Nemški komunistični list »Volkswille« poroča, da je dobil direktna poročila iz Moskve, da je bilo prognanstvo opozicionalcev s silo izvedeno. Samo Zinovjev in njegovi pristaši so smeli sami oditi v svoja nova bivališča, vsi drugi pa so bili nasilno prognani. List potrjuje vest, da se Trocki ni hotel pokoriti ukazu sovjetske vlade. Trockega žena je dobila povelje, da odide k Rdečemu križu na Daljni Vzhod, Radek je bil poslan med Kirgize, da organizira njih šolstvo. Rakovskega prognanstvo pa je bilo vsled njegove bolezni preloženo. Med prognanimi opozicionalci sta tudi voditelj ljeningradskih delavcev Šljapnikov ter poveljnik leningradskega vojnega okroga Kork. — Kakor trdi komunistični »Volkswille« pa mora sovjetska vlada premagati še drugo nad vse resno težavo. **Po Rusiji primanjkuje živil.** Sovjetska vlada nakupuje sedaj moko v tujini, deloma moko, ki jo je sama izvozila iz Rusije. Seveda le z velikansko izgubo. Po nekaterih mestih Rusije že trpi prebivalstvo od pomanjkanja kruha.

PRISPEVAJTE V FOND ZA AKADEMIJO ZNANOSTI IN UMETNOSTI IN ZA NARODNO GALERIJO V LJUBLJANI.

Ivan Hribar: 9

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

Iz časa, ko sem obiskoval ljudsko šolo, utisnil se mi je v spomin tudi ta-le dogodljaj: Z dvema prijateljema součencema napravili smo izlet na Posavje. Eden le-teh je imel tamkaj strica, dacarja, ki je stanoval v veliki — graščini podobni — hiši poleg savskega mostu, sedaj last gospe Eckerjeve. Dacar nas je sprejel prijazno ter je konečno, ko je nekoliko z nami govoril, kupil vsakemu žemljo, svojemu nečaku pa je dal srebrno dvojačo. To obdarovanje se je zdelo meni kraljevsko in neznansko je zrastla veljava dacarjeva v mojih očeh. Ko smo se potem veseli vračali proti domu, zapazil je dacarjev nečak naenkrat, da nima več dvojače; v tem trenotku je pa tudi že obdolžil mene, da sem mu dvojačo vzel Zatrjeval sem mu na vse mogoče načine, da je njegov sum neupravičen, dal si pretipati vse žepe; a vse zastonj — obdolžitelj je ostal pri svojem mnenju. Solze so mi tekle po licih, ko smo se bližali Ljubljani. Tedaj pa nenadoma vzklikne obdolžitelj: »Jo že imam!« Otipal je bil namreč dvojačo za podlogo svojega suknjiča, kamor mu je bila zdrknila iz raztrganega žepa. T i s t o k r a t s e m v p r v i č č u t i l, k a k o h u d o j e č l o v e k u, č e g a č e s a p o k r i v e m o b d o l ž é!

V četrtem razredu sva bila s součencem Ivanom Tavčarjem vzorna učenca (Musterschüler), jaz v drugi, Tavčar v tretji klopi. Bila sva si potemtakem najbližja soseda; a poznala sva se že iz Mengša, kamor je Ivan Tavčar hodil na počitnice k svojemu stricu, kaplanu Nacetu Tavčarju. Občevala sva največ med seboj. Nekoč me dregne med poukom Tavčar pod pazduho. Obrnem se k njemu in on mi tam nekaj razkazuje ter prav hitro pripoveduje. Kaj da je pravzaprav bilo, sam nisem vedel, a smejal sem se in ker sem bil proti njemu obrnjen, niti opazil nisem, da se po prstih bliža Nemesis. Naenkrat mi namreč od učitelja prileti zaušnica, da se mi je kar zabliskalo pred očmi in da sem padel skoraj iz klopi. T a k r a t s e m p r v i č o b č u t i l, k a k o h u d o d é č l o v e k u, č e j e k a z n o v a n, n e d a j e i z l a s t n e g a n a g i b a k a j z a k r i v i l. — V četrtem razredu sem bil »premohar«; tovariš Tavčar prvi »cunehstar«. Ker sem vedel, da je Tavčar vedno znal in da v šoli nikdar ni odgovora dolžan ostal, zdelo se mi je, da se mu je zgodila krivica. Pripovedoval sem torej očetu doma, da bi bil moral Tavčar pravzaprav tudi premohar biti; oče pa mi je odgovoril, naj se v take stvari ne vtikam, češ, da učitelji že bolje vedó presoditi, kaj komu gre, kakor pa učenci sami. Zadovoljiti sem se moral s tem očetovim pojasnilom, toda v srcu sem bil prepričan, da se je součencu Tavčarju zgodila krivica. T a k r a t j e b i l o p r v i č, d a s e m s o č u s t v o v a l z b l i ž n j i k o m z a r a d i s t o r j e n e m u k r i v i c e.

Glede takratne normalke — tako se je nazivala osnovna šola — je pripomniti, da je imela pred vsem nalogo ponemčevalnice. Ker pa vsaka šola — in naj bo še tako slaba — rodi vendarle neke uspehe, seveda tudi na tej niso izostali. Ne dajo se pa niti od daleč primerjati z uspehi današnjih osnovnih šol. Res je ta ponemčevalnica dovajala srednjim šolam — strokovnih, kakoršnih imamo danes več vrst, v obče bilo ni — učence, ki so potem dobro napredovali in po končanih višjih šolah z večjim ali manjšim umevanjem vršili svojo življensko nalogo; toda to ni bilo pripisati toliko šolski podgotovitvi, ko individualni nadarjenosti. Saj so pa na takratnih šolah vladale odgojne metode, o katerih bi se skoro zdele, da so vzete iz bajk. Naj jih za karakteristiko nekaj navedem.

V drugem razredu nam je učitelj Stupar pojasnjeval dvojezičnost krajevnih tabel s tem, da se mora »vandrovcem« dati možnost, da se s teh tabel pouče, kje so. Jaz sem, kadar sem po tej modri razlagi srečal kakega »vandrovca«, opazoval ga vselej z nekim posebnim spoštovanjem, češ, to mora biti že velik gospod, da so njemu in njegovim tovarišem na ljubo zapisali na tablo: »Ortschaft: Mannsburg. Gemeinde: Mannsburg. Bezirk: Stein.« Vendar pa njegove veljave nisem mogel prav v sklad spraviti z njegovo zamazano in posvaljkano obleko, katera je na nekaterih tipih te vrste bila še celo raztrgana. — Izpregledal sem pa kmalu; kaj sem si o Stuparjevi razlagi potem mislil, je jasno.

Dnevne vesti.

— **Odlikovanje bizantologov.** Prosvetno ministrstvo je predložilo kralju v podpis ukaz, s katerim bodo odlikovani vsi oni udeleženci lanskega bizantološkega kongresa, ki niso bili odlikovani že neposredno po kongresu.

— **Dar nemškega novinarja našemu kralju.** Nemški novinar Artur Penkala, rodom Hrvat, je poklonil kralju Aleksandru kolekcijo silhuet v narodnih nošah. Sličen album je poklonil Penkala tudi umetniški biblioteki v Beogradu.

— **Inženjerji v službi ministrstva za javna dela.** Gradbeno ministrstvo je sprejelo v službo več mlajših diplomiranih inženjerjev ter jih razporedilo po sekcijah. Na ta način se bo stalež inženjerjev, ki so jeli, kot znano, v zadnjem času zapuščati državno službo, zopet nekoliko izpopolnil.

— **Upokojitev učiteljev in učiteljic.** V prosvetnem ministrstvu pripravljajo daljši ukaz o upokojitvah učiteljev in učiteljic, ki so odslužili predpisano službeno dobo.

— **Likvidacija obveznosti bivše avstrijske poštne hranilnice na Dunaju.** Zadnje čase se obračajo stranke vedno pogosteje na poštno hranilnico z vprašanji, kaj je z njihovimi vlogami v bivši avstrijski poštni hranilnici. Na ta avprašanja se sporoča vsem interesentom, da so prizadete nasledstvene države sicer že pred več leti sklenile ustrezno konvencijo, ki pa se še ne more izvršiti, ker še ni od vseh držav ratificirana. Generalni direktor naše poštne hranilnice dr. M. Nedeljković je zato koncem minulega leta zopet sprožil to vprašanje s predstavniki dunajske poštne hranilnice, in se bodo na merodajnem mestu vnovič podvzeli koraki, da bodo konvencijo čim prej ratificirale vse signatarne države in se tako vprašanje končno reši. Takoj po izvršeni ratifikaciji bodo interesenti po časopisju obveščeni, kaj jim bo storiti v svrho realizacije njihovih terjatev napram bivši avstrijski poštni hranilnici na Dunaju.

— **Avtomatična telefonska centrala v Sarajevu.** Na intervencijo sarajevskega poštnega ravnatelja Nikolića je odredil poštni minister, da se vzpostavi v Sarajevu na račun reparacij moderna avtomatična telefonska centrala z 2000 številkami.

— **Ustanovitev radio-postaje v Zemunu.** Zemun dobi radio-postajo. Materijal prispe v kratkem iz Berlina. Nabavi se na račun reparacij. Prostor za radiopostajo še ni definitivno določen. Te dni je pregledala posebna komisija poštnega ministrstva teren ter stavila zadevne predloge.

— **Telefonska proga Beograd—Osijek,** ki je bila od 28. decembra lanskega leta pretrgana, je zopet vzpostavljena.

— **Vinska razstava v Beogradu.** Srpsko poljeprivredno društvo priredi v Beogradu veliko razstavo vin, šampanjca, žganja, likerjev itd. Razstava bo trajala od 11. do 20. marca.

— **Veliko italijansko letalsko oporišče na otoku Lastovu (Lagosta).** Italijanska vlada je sklenila, da zgradi na otoku Lastovu velik aerodrom za vojaške aeroplane. Doslej je na letališču prostora za 50 aeroplanov, sedaj pa se bo aerodrom tako preuredil, da postane prvovrsten.

— **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje** na svojem zobnem ambulatoriju v Ljubljani mesto zdravnika-uradnika, specialista za zobno zdravništvo. Prošnje je vložiti do dne 14. februarja t. l. Podrobnosti glej v »Uradnem listu« št. 5, z dne 14. januarja.

— **Pri kontroli mer v Beogradu,** odnosno pri odseku za mere v ministrstvu za trgovino in industrijo je razpisano mesto strojnega ali elektriškega inženjerja. Prošnje je vložiti do dne 5. februarja t. l. pri ljubljanglej v »Uradnem listu« št. 5, z dne 14. t. m.

— **Ljubljanski oblastni odbor** razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Loko pri Zidanem mostu. Prošnje je vložit do dne 5. februarja t. l. pri ljubljanskem oblastnem odboru.

— **Zagrebški župan zopet obolel.** Zagreški župan arh. Heinzel se je ob priliki zadnjega velikega protestnega zborovanja gospodarskih krogov zoper previsoke davke tako prehladil, da po naročilu zdravnika ne sme iz hiše.

— **»Uradni list«** št. 5. z dne 14. t. m. objavlja pravilnik o pomožnemu osobju državnih prometnih naprav v resortu prometnega ministrstva.

— **Ostro streljanje 40. pešadijskega polka.** Dne 24., 25. in 26. januarja t. l. bo mitraljeska četa 40. peš. polka »Triglavskega« ostro streljala na prostoru Roje, ki na severu in na vzhodu meji na reko Savo, a na južni in zapadni strani na cesto Ježica—Savlje—Kleče—Vižmarje—Tacen. Streljalo se bo v smeri od Vižmarij proti Stražnemu hribu pri Ježici vsled česar bo cesta Spodnje Gameljne—Ježica za ves promet v omenjenih dnevih od 8. do 16. ure zaprta. Ravno tako je v omenjenih dnevih zabranjen vsak prehod ali delo na omenjenem strelišču. Prostor bo zastražen od vojaštva.

— **Podpornemu društvu slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12,** so darovali za Božič: Po 100 Din: Mestno županstvo Kamnik, organi finančne kontrole Rakek, neimenovan, Pototschnig Fran, Slov. Gradec; Kollman Fran, Ljubljana; Občinski urad Prevalje, Kravos Ivan, Maribor; Mikuš L., Ljubljana; Heinrihar Itan, Boh. Bistrica; občina Gornja Radgona, Ambrožič M. in drug, Ljubljana; Milko in Tilka Kogoj, Celje; Tiršek Fran, Polzela; Medić & Zankl, Ljubljana; »Miklavž«, Šmartno ob Paki; Celjska mestna hranilnica, Celje; Pausc in Alojz, Ljubljana; Delniška družba pivovarne »Union«, M. Stele & I. Pielick, Ljubljana; Felix Urbanc, Ljubljana. — Vsem darovalcem se najiskreneje zahvaljuje — odbor.

— **Smuški tečaj na Kofcah.** — Za slučaj, ako zapade nov sneg do 21. t. m., priredi Tržiška podružnica SPD redni smuški tečaj pri svojem lani otvorjenem domu na Kofcah, 1500 metrov nad Tržičem. Tečaj bo trajal od 21. do 29. t. m., vodil ga bo g. referent za turizem Rudolf Badjura iz Ljubljane. Pouk o smučanju je **brezplačen,** celotna oskrba (zajtrk, južina, večerja in nočišče v zakurjenih sobah) stane za udeležence smuškega tečaja na dan za osebo 40 Din, enkratna prijavnina pa 20 Din. Dom na Kofcah, na solnčni strani pogorja Košute v Karavankah, je doslej najudobnejša zimska postojanka v Posavju, ki nudi čedne separirane kurljive sobice, dobre postelje, prijazno obednico, izvrstno hrano in pijačo. Krog in krog doma se razprostira idealen, gladek, veleobsežen smuški svet s krasnim pregledom Gorenjske. Najprikladnejši je dohod v Tržič iz Ljubljane z vlakom ob 11.40 (prihod v Tržič ob 13.37) ali pa z direktnim avtobusom Din 30, ki odhaja iz Ljubljane (gostilna »pri Figovcu«) ob 12.30 in dospe v Tržič ob 14. uri. **Skupni odhod** udeležencev tečaja v dom na Kofcah bo v soboto, t. j. dne 21. t. m. od hotela Lončar v Tržiču popoldne ob 15. uri po dohodu opoldanskega vlaka in autobusa iz Ljubljane. Prijavo je nasloviti na vodjo tečaja Rudolf Badjura, Ljubljana, Palača velikega župana. Vsak tečajnik naj pazi, da prinese seboj pravilno montirane smuči. Pojasnila glede opreme, oprave in drugo daje vodja tečaja. — Ako ne bi zapadel do 21. t. m. nov sneg, se odloži tečaj na poznejši čas. — Tržiška podružnica S. P. D.

— **V. Sejem za kožuhovino v Ljubljani, dne 23. t. m.** Peto leto priredi uprava Ljubljanskega velesejma vzajemno z Slovensko lovsko zadrugo v Ljubljani na velesejmskem prostoru sejem za kože divjih živali. 23. januar, t. j. prvi ponedeljek po sv. Neži, je lovcem že znan dan za prodajo lovskega plena. Sejem prične ob 8. uri zjutraj. — Lovci in trgovci s kožami naj svoje blago nemudoma odpošljejo na »Divja koža« Velesejem, Ljubljana. Čim več kož pride organiziranim potom na trg, tem boljša bo cena. Najavljeni so poleg kupcev iz naše države tudi oni iz Avstrije, Nemčije, Italije in Angleške (London).

— **Mnogoženstvo v Albaniji odpravljeno.** Iz Tirane poročajo: Predsednik republike je izdal dekret, na podlagi katerega je v Albaniji mnogoženstvo odpravljeno. Novi občni državljanski zakonik, ki se naslanja na italijanskega je stopil v veljavo.

— **Fašistična delavska univerza.** V Rimu je bila te dni otvorjena fašistična delavska univerza, ki naj seznani delavstvo z načeli novega režima.

— **Fantastičen projekt à la Jules Verne.** Iz Kaira poročajo: Ravnatelj geodetičnega oddelka znanstvenega instituta dr. Bail je predložil egiptovski vladi fantastičen projekt. Dr. Bail hoče izpremeniti puščavo pri Siwi, ki leži nižje kot morska gladina ter obsega več tisoč hetarjev, v morje. To naj bi se izvedlo na ta način, da bi se zgradil od puščave do Sredozemskega morja kanal. Dr. Bail misli, da bi se s tem Egpt v gospodarskem oziru zelo dvignil.

— **Darwinova hiša postane nacijonalna last** Angleška družba za ohranitev historičnih spomenikov je sklenila, da bo pristavo Down House pri Beckenhamu v grofiji Kent, na katerem je živel 4 let Dawrin in v kateri je nameščena sedaj neka šola, kupila ter podarila državi kot nacionalno last.

— **Justični referent Velimir Prelić umrl.** Justični referent Velimir Prelić, žrtev atentata Mare Buljev v Skoplju je svojim poškodbam podlegel. Vest o njegovi smrti je izzvala v Skoplju v vseh krogih globoko sočutje in velikansko ogorčenje zoper makedonski komite. Baje je atentatorica na smrtni postelji priznala, da je imela **nalog** umoriti še tri druge osebe, in sicer velikega župana Vidovića, sodnega predsednika Nikolo Veljkovića in župana Stefanovića.

— **Komitaši pripravljajo večjo akcijo.** Iz Valone poročajo: Pred kakimi desetimi dnevi je prispel iz Valone preko Carigrada z nekim parnikom tržaškega Lloyda v Santi Quaranti šef bolgarskih komitskih tolp. Takoj po njegovem prihodu so odkorakali komitaši v Berat. Bili so oblečeni v uniforme, na čepicah so imeli znake, predstavljajoče mrtvaško glavo, pod njo pa dvoje prekrižanih kosti in napis: »Življenje ali smrt.« V Beratu pričakujejo ojačenja. Očividno se pripravljajo na večjo akcijo, ki je bila doslej radi visokega snega v planinah nemogoča.

— **Konec problematične kariere.** Pred par dnevi je bil v Zagrebu radi goljufivih dolgov aretiran lastnik podjetja »Jadran Film«, režiser Franjo Ledić. Po zaključnih policijskih poizvedbah je bil izročen Ledić predvčerajšnjim sodišču S tem je končana njegova problematična karijera. Ledić je prišel v mladih letih v Berlin, kjer je dobil mesto pri nekem filmskem podjetju. V dobi inflacije so ga prisilile razmere ,da se je vrnil s svojo številno rodbino v Jugoslavijo, kjer je nameraval ustanoviti veliko filmsko industrijo. Žal pa se je posluževal pri tem napačnih sredstev Ker so se v zadnjem času tožbe in ovadbe zoper Ledića vedno bolj množile in so izgubile številne osebe večje zneske, je morala poseči oblast vmes. Ledić zatrjuje, da je nedolžen, češ da je imel trden namen oškodovancem vrniti ves denar. Zadnjo besedo bo izpregovorilo sodišče.

— **Eksotični gosti v zagrebškem policijskem zaporu.** Te dni je prispela iz Avstrije v Zagreb skupina Kitajcev z ženami. Kitajci so oblečeni v svojo narodno nošo. Ker niso imeli listin v redu, so jih pridržali v policijskem zaporu. Ker pa ne znajo nobenega drugega jezika kot kitajsko, se policija ž nimi ne more sporazumeti. Zato jih nameravajo poslati beograjski policiji, ki bo mogoče vendarle naška kakega tolmača.

— **Eden od udeležencev atentata na cerkev sv. Nedelje v Sofiji pomiloščen.** Na predlog bolgarskega justičnega ministra je kralj Boris ob priliki pravoslavnih božičnih praznikov francoskega državljana Eugène-a Leger-a, ki je bil, kot znano, obsojen radi komunističnega atentata na cerkev sv. Nedelje v Sofiji z drugimi atentatorji vred na smrt — popolnoma pomilostil. Leger je bil kmalu po smrtni obsodbi pomiloščen v dosmrtno ječo, sedaj pa izpuščen. Seveda so ga eskortirali v varnem spremstvu do meje in pognali iz Bolgarske.

— **Krvav rencontre dveh madjarskih oficirjev v Budimpešti.** Iz Budimpešte poročajo: Med polkovnikom Pronayem in majorjem Rosenbergom, ki živita od upora v zapadni Madjarski v hudem sovraštvu, in ki sta se že opetovano dvobojevala in tožila, je prišlo te dni na Koszuthovem trgu do krvavega rencontra. Polkovnik se je sprehajal v civilni obleki s svojo soprogo. Med tem je prišel mimo major Rosenberg, ki se mu je zaničljivo nasmehnil. Polkovnik ga je stavil na odgovor. Rosenberg je odvrnil, da takih ljudi kot je on ne pozna. Polkovnik je dvignil izprehodno palico, major pa je potegnil sabljo. Polkovnik je udaril majorja s palico parkrat po glavi, nakar se je revanžiral major z udarci s sabljo ter je prizadejal polkovniku na levi roki, s katero je ščitil ta glavo, dve poškodbi. Ko je hotel tretjič udariti je potegnil Pronay revolver ter Rosenbergu zagrozil, da ga ustreli. Medtem je priskočil policijski stražnik, ki je odvedel vročekrvna oficirja na mestno poveljstvo. Polkovnika Pronaya so prepeljali v bolnico.

— **Krvav čin obupane matere.** Žena poštnega poduradnika Ederja v Pragi, ki bi se imela v par dneh od svojega moža ločiti, je prerezala te dni, — najbrž v hipni duševni zmedenosti — svoji devetletni hčerki in svojemu dveletnemu sinčku, končno pa še sama sebi vrat. Ko je bil krvavi čin razkrit, so bili že vsi trije mrtvi.

— **Labod utopil ovco.** Ko se je izprehajal te dni lord Derwent po svojem parku, je bil priča nenavadnemu prizoru. Neki labod je napadel ovco, ki se pasla ob robu bajerja. Labod je skušal ovco potisniti v barje. Ker se mu to ni posrečilo, ji je skočil na hrbet ter tiščal njeno glavo toliko časa v vodo, da je padla ovca v bajer. Lord Derweut ovci ni mogel priskočiti pravočasno na pomoč. Ko se je pripeljal na dotično mesto s čolnom, je potgnil ovco iz vode, bila pa je že poginila.

— **Zločin razžaljenja veličanstva na Turškem.** Kot poroča »Exchange Telegraph«, se je zagovarjal te dni v Carigradu urednik lista Kalem i Akkaba, ker je prinesel njegov list karikaturo Mustafe Kemala. Urednik je bil obsojen po paragrafu za razžaljenje veličanstva, dasi je Mustafa Kemal samo predsednik republike.

— **Za petdesetletnico Otona Župančiča** izda Ljubljanski Zvon v založbi Tiskovne zadruge poseben jubilejen zbornik. V njem se objavijo poleg številnih člankov in esejev, ki osvetljujejo pesnikovo delo od raznih strani, tudi bibliografski in biografski podatki. Razen tega se priobči v knjigi nekaj zanimive in literarno historično važne korespondence pesnikovih mladostnih prijateljev Ketteja, Cankarja in Aleksandrova naslovljenih na jubilanta. Knjiga bo bogato ilustrirana s slikami v bakrotisku in elegantno opremljena. Zbornik bo zlasti dobro služil predavateljem in šolam. Vsem ljubiteljem Župančičevih poezij priporočamo, da ta zbornik takoj naroče, ker je naklada te knjige zelo nizka. Zbornik bo veljal broš. Din 42, v platno vezan Din 52.—, poštnina Din 3.—. Naročila sprejema knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani (Prešernova ulica 54) in njena podružnica v Mariboru (Aleksandrova cesta 13).

— **Nekaj ustrojenih lisičjih in dihurjevih kož** bo naprodaj v ponedeljek, dne 23. t. m. dopoldne na kožnem sejmu, ki se vrši v prostorih Ljubljanskega velesejma, na kar opozarjamo interesente. Neustrojene kože se pa prodajajo navednega dne popoldne akcijskim potom.

— **Bolečine in pritisk v želodcu,** zaprtje, slabo prebavo, glavobol, obložen jezik, bledost odpravimo z uporabo »Franz Josefove« grenčice. Treba je vzeti kozarec grenčice tik pred spanjem. Specialisti za bolezni prebavljalnih organov izjavljajo, da **»Franz Josefova« grenčico** kot dobro domače sredstvo toplo priporočajo.

— **Skrivljeno hrbtenico (scolioso),** vzrastline (safoso), okroglast hrbet in lordoso, po vročinskih boleznih otrpnjene mišice, bolezni v sklepih in po spahnjenih kolkih, visoko lopatico ter vse v to svrho spadajoče bolezni zdravi ortopedični zavod v Mladiki, Šubičeva ulica, Ljubljana. — Pojasnila istotam vsak šolski dan od 3. do 5. ure popoldne.

Ljubljana.

l— **Prisega ljubljanskega župana.** Glasom brzojavnega odloka ministrstva za notranje zadeve z dne 11. januarja t. l. je bil g. dr. Dinko Puc z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 28. decembra 1927 potrjen za župana avtonomnega mesta Ljubljane. Prisega novoizvoljenega župana se vrši pred zbranim občinskim svetom danes ob 11. uri dopoldne v dvorani mestnega magistrata.

l— **Ker je nevarnost, da se tudi pri nas razširi koruzni molj (biljek),** kateri, če nastopi v večji meri, uniči ves pridelek turščice, pozivlja podpisani mestni magistrat vse posestnike v območju mestne občine ljubljanske, da vso koruzovino, katere niso vporabili za krmo ali steljo, sežgejo pred 1. majem 1928, to pa radi tega, ker je v storžih koruzovine skrita zalega (bube) koruznega molja, katero se more le na ta način uničiti in s tem preprečiti event. neprecenljivo škodo na koruzi. Kdor se ne bi odzval gornjemu pozivu., zapade zakoniti kazni.

l— **Župančičeva proslava** v ljubljanski drami. V proslavo 50-letnice največje sodobnega slovenskega pesnika Otona Župančiča priredi gledališka uprava v nedeljo dne 22. t. m. ob pol 7. uri zvečer v ljubljanski drami slavnostno akademijo. Na sporedu so poleg govora o Otonu Župančču, ki ga govori pisatelj župnik F. S. Finžgar pevske in recitacijske točke, katere izvajajo člani ljubljanske opere in drame. Sklepno točko slavnostne akademije tvori vprizoritev IV. dejanja Veronike Deseniške. Natančen program, kakor tudi sodelovalce objavimo jutri. Sedeži za to predstavo bodo od petka dalje v predprodaji pri dnevni blagajni v operi. Opozarjamo, da je proslavi v dramskem gledališču.

l— **Plesna vaja slušateljev ljubljanske univerze** bo jutri, v četrtek v Kazini.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

18. januarja, sreda: zaprto.
19. januarja, četrtek: Candida, premijera. — Premijerski abonma.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

18. januarja, sreda: zaprto.
19. januarja, četrtek: Trubadur. Gostuje ga Zinka Vilfan-Kunčeva. Red B.

Vsled bolezni nekaterih članov, ki sodelujejo v opereti se vrši premijera operete »Zmagovalca oceana« koncem tega tedna.

Sopranistka gospa Zinka Vilfan-Kunčeva gostuje ponovno v ljubljanski operi in sicer v četrtek 18. t. m. v vlogi Leonore v Verdijevem Trubadurju. Predstava se vrši za abonente reda B.

Premijera v ljubljanski drami »Kandida«. Misterij ljubezni. Spisal Bernard Shaw. V četrtek 19. t. m. vprizori ljubljanska drama v režiji gospe Marije Vere Shawovo »Kandido«. Shaw je imel s Kandido svoj prvi veliki uspeh. Izdal jo je med onimi svojimi deli, ki jih je naslovil: »Razveseljiva dela«, potem ko so njegova »Nerazveseljiva dela«, med katerimi je tudi nam znana »Obrt gospe Warren« izzvala mnogo protesta. Ta »misterij ljubezni« kakor ga imenuje Shaw, je interesanten odlomek iz življenja, mojstersko orisan z duhovitm humorjem, vrhu tega mnogokrat tudi poln poetičnega zanosa, kar se more reči le o Shawovih najboljših delih. Kandido Morell igra gospa Marija Vera, pastorja Morella g. Levar, Marchbancksa, mladega pesnika g. Jan. Ostale vloge, ki so tudi sami izvrstni tipi igrajo gg. Rekarjeva, Lipah, Gregorin.

Kratke vesti.

V **Sudanu** so nastali resni nemiri. **Angleži** so poslali v Sudan več letalskih eskader za bombardiranje.

V **Albaniji** je prispelo več bolgarskih komitov, ki pripravljajo večjo akcijo proti naši državi.

Rusija hoče odstopiti Franciji več petrolejskih vrelcev če ji ta da večje posojilo.

Dedščina po rumunskem kralju Ferdinandu je bila v ponedeljek definitivno razdeljena in dobi naša kraljica Marija 76 milijonov lejev.

Dosedanje letališče na Lastovu, ki je imelo prostora za 50 aeroplanov, bodo Italijani razširili v letališče prve vrste.

Okoli 6000 monarhistov je demonstriralo v Atenah proti republiki. Demonstrante so raznali gasilci z brizgalnami.

Zinovjev in Kamenjev sta se baje sporazumela s Stalinom in dobita v kratkem nazaj vsa svoja mesta.

Sovjetska vlada je dopustila izhajanje nemškega, nekomunističnega lista v **Moskvi.** Rusi te pravice nimajo.

Egiptovska vlada je predlagala velesilam udeležbo na konferenci za odpravo kapitulacij (sodnih predpravic) v Egiptu. Velesile so na predlog pristale, zahtevajo pa, da se vrši konferenca šele po 31. januarju.

Širite »Narodni Dnevnik«.

RIBARSKI ZAKON

za ljubljansko in mariborsko oblast z naredbama o ribarsko policijskih izvršnih določilih in o napravi ribarskih okrajev.

V Ljubljani 1928. Založila Tiskovna zadruga. Str. 112. Cena Din 25; poštnina Din 1.25.

V Finančnem zakonu za leto 1927-28 je bil ribarski zakon za Kranjsko razširjen tudi na mariborsko oblast. Sedaj ga je izdala tiskovna zadruga z naredbama o ribarskopolicijskih izvršilnih določilih in o napravi ribarskih okrajev, pri čemer so se upoštevale vse izpremembe, izvršene v njih od leta 1918 dalje. K zakonu in k prvi naredbi je napisal ribarski strokovnjak drž. pravdnik dr. August Munda 26 strani pripomb.

Uporabnost knjige povečuje pridejano stvarno kazalo. Ribarski zakon se naroča v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru.

— Čevljar mi je dejal, da ni na svetu nič bolj majhnega ko moja noga.
On: No, tvoji čevlji so vendar manjši.

Ali veš?

III. 25 vprašanj.

1. Kaj je aval?
2. Kaj je Morana?
3. Kdo je rabulist?
4. Kje je bil rojen Župančič?
5. Kako se glasi arabski pozdrav?
6. Kateri nemški komponist je pisal sam vse tekste k operam?
7. Koliko dni je ležal Jona v trebuhu velike ribe, ki ga je požrla?
8. Koliko ur je označenih na naših solnčnih urah?
9. V kateri operi je junakinja tobačna delavka?
10. Koliko zbornikov svojih poezij je doslej izdal Oton Župančič v knjigi?
11. Kaj je aluzija?
12. Kaj je baccará?
13. Kaj je pagoda?
14. Kaj je pamflet?
15. Koliko minut potrebuje svetloba od solnca do nas?
16. Koliko vrstic ima sonet?
17. Odkod izvira beseda tenor?
18. Kaj je parodija?
19. S katerim francoskim redom je odlikovan Oton Župančič?
20. Kaj je paralogizem?
21. Koliko tipk ima normalen glasovir?
22. Kdo je Papageno?
23. S katerim letom pričenja novi vek?
24. Koliko šteje kralj pri taroku?
25. Koliko Shakespearjevih dram je doslej že poslovenil Oton Župančič?

---

* Errata corrige! — Povprečna dolgost filma znaša okoli 2400 metrov in ne 240, kakor je bilo v zadnjih odgovorih vsled tiskovne pomote javljeno.

Sport.

IX. OLIMPIADA V AMSTERAMU.

Medsavezni odbor za IX. olimpiado se pogaja z avstrijskim olimpijskim odborom da se aranžira **poseben olimpijski vlak**, ki bi vozil v Amsterdam vse naše in avstrijske sportnike. Vlak bi vozil po tem projektu direktno z Dunaja v Asterdam brez prestopanja; naši sportniki bi stopili v vlak v Selzthalu ali Schwarzbach-St. Veit. Voznina v Amsterdam bi znašala odotod okroglo 26.50 hol. gold. ali 600 Din. Vlak bo sestavljen iz samih Pullmanovih vagonov III. razreda in bi vozil kot »D-vlak«. Odhod z Dunaja je predviden za 25. julija t. l.

Popust poedinih železnic za udeležence IX. Olimpiade. Holandski olimpijski odbor je obvestil naš odbor, da bodo vsi sportniki in posetniki dobili na železnicah sledeče popuste: V Avstriji 50% v Nemčiji 25 do 33.5%, v Belgiji 35%, v Luksembugu 50% in v Holadiji 25%.

Na temelju teh popustov stane vožnja v Amsterdam z brzovlakom v III. razredu 721 Din.

Cene stanovanja in oskrbe v Amsterdamu. Glasom poročila našega olimpijskega atašeja v Amsterdamu velja prvovrstna oskrba s stanovanjem vred na dan za osebo 7 hol. gold. (161 Din). Naš odbor za IX. Olimpiado je zaprosil z ozirom na naše razmere nižje cene in večje ugodnosti, posebno za naše atlete. Odbor za IX. Olimpiado je prejel dalje ponudbo velikega parnika »Oranje-Nassaši«, naj naše atlete v Amsterdamu nastanimo na tem parobrodu, ki je opremljen z največjim konfortom. Cena cele oskrbe s kabino vred znaša od 7.50 do 13 hol. gold. na dan.

Delegat Jugoslavije v Amsterdamu. — Na predlog Medsaveznega odbora za IX. Olimpiado je imenoval Holandski olimpijski odbor g. Charlesa Mehrensa našim olimpijskim atašejem. Gospod Mehrens se udeležuje vseh sej holadskega olimpijskega odbora, obvešča naš odbor o vseh pripravah, glavna naloga pa mu je, da oskrbi za naše sportnike dobro in ceno oskrbo in izposluje vse ugodnosti; hkratu tvori stalno zvezo našega odbora s holandskim odborom in zastopa tam naše interese.

Odbor za propagando IX. Olimpiade v Sloveniji.

Zadnje bokserske vesti. V Stuttgartu je končalo pri nekem mitingu kar pet bojev knock-out. Nemški prvak srednje teže Domjörgen je pobil švicarskega prvaka iste kategorije Schmeida v drugi rundi knock-out. V težki teži pa je bil Francoz Dugizello od Rudi Wagenerja že v prvi rundi premagan in izštet; tudi ostali trije matchi so končali s knock-out udarcem. — Maks Schmeling, ki je pretekli teden branil svoj naslov kot evropejski prvak v polutežki teži in pri tem svojega nasprotnika Italijana Bonaglia, ki ga je bil izzval, že v prvi rundi knock out potolkel, je dobil za ta math 24.000 mark nagrade. Ko je Schmeling l. 1926 izvojeval svoj prvi boksarski match proti Vongehru, je prejel celih — 80 mark. Tako se menjajo časi.

Murchison živi. Iz Newyorka javljajo, da so evropska poročila o smrti T. L. Murchisona tam vzbudila veliko presenečenje. Atlet je sicer še vedno težko bolan, toda je živ in bo kmalu ozdravel. Kdo je lansiral v liste poročilo o smrti, ni znano. Evropski sportniki so prekmalu žalovali za enim najboljših sportnikov našega časa. Murchison je bil priznan kot najboljši sprinter sveta na halskih progah. V zadnjem času je bil samo še v dvorani razred zase, na s pepelom posuti progi ga je bil sprinterski naraščaj že prehitel. Če se bo po svoji težki gripi sploh še kdaj mogel udejstvovati kot aktiven sportnik, tudi če bo popolnoma okreval, je komaj verjetno. Murchison je bil zaposlen v očetovi trgovini, veliki izdelovalnici gumijevih plaščev in je »tekal« tudi v očetovih plaščih, namreč kot zastopnik tvrdke, okolu sveta.

Borze.

Ljubljana, 17. jan. Berlin 13.525 — 13.555 (13.54), Curih 1093 — 1096 (1094.5), Dunaj 8.01 — 8.013 (—), London 276.72 — 277.52 (277.12), Newyork 56.67 — 56.87 (56.77), Pariz 223 — 225 (224), Praga 168.12—168.92 (168.52), Trst 299.25 — 301.25 (300.25).

Zagreb, 17. januarja. Amsterdam 22.914 — 22.974, Dunaj 7.998 — 8.028, Berlin 13.525 — 13.555, Budimpešta 9.955 — 9.985, Milan 299.95 — 301.95, London 276.72 — 277.52, Newyork 56.665 — 56.865, Pariz 222.46 — 224.46, Praga 168.12 — 168.92, Curih 1093 — 1096.

Curih, 17. jan. Beograd 9.13875, Berlin 123.62, Newyork 519, London 25.30, Pariz 20.40, Milan 27.445, Praga 15.38, Budimpešta 90.75, Bukarešta 321, Sofija 3.74, Varšava 58.12, Dunaj 73.125.

Efekti.

Ljubljana, 17. jan. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 135, Kred. zavod 160, Vevče 135, Stavbna 56 — 0, Šešir 125 — 0, Kranjska industr. 340 — 0, Ruše 265 — 280.

Ljubljanska blagovna borza (17. januarja): Les: Zaključena sta bila 2 vagona hrastovih hloodv, od 30 cm naprej,, I., II., fco vagon naklad. postaja po 370. — Deželni pridelki: Cene so ostale neizpremenjene. Zaključena sta bila 2 vagona pšenice.

To in ono.

EKSCELENCA KRPA NOGAVICE.

Neki ministerialni uradnik na Quai-u d' Orsay je povedal tole zgodbico, ki je vredna, da jo objavimo:

V intimnem salonu predsednikove palače je sedel Doumergue, poglavar francoske republike z dragim mu gostom, ekscelenco perzijskim poslanikom Ala Khanom. Ala Khan živi s predsednikom francoske republike v najbolj prijateljskih odnošajih od vseh na Doumergovem »dvoru« akreditiranih poslanikov. Molčeči Perzijanec je molčečemu Francozu očividno zelo simpatičen. Vrhutega je pa Perzija daleč in odnošaji med državama so popolnoma stabilni. Predsednik je lahko poolnoma siguren, da pride Perzijec k njemu brez vsakih zahrbtnih namenov. Zato mu je njegov obisk tako ljub...

Ko sta gospoda že dve uri molčala, je odprl Doumergue usta ter jel peti svojemu prijatelju čast in hvalo. Doumergue se je tako navdušil, da je Perzijca objel. Pri tem pa mu je zdrknil prst v Perzijčevo sivleno pokrivalo ter je raztrgal. Predsedniku je bila stvar zelo mučna in sram ga je bilo. Nervozno je hotel pozvoniti komornemu slugi, da bi stvar popravil. Toda Perzijec ga je prijel dostojanstveno mirno za roko, rekoč: »Nikari se tako ne razburjajte, gospod predsednik. To malenkost bomo sami popravili!« Na veliko začudenje Doumergue-a je izvlekel Perzijec iz svojega globokega žepa pripravo za šivanje ter jel svoje pokrivalo po vseh pravilih krpati. Pri tem je pripovedoval: »To je ena od mojih malih pasij. Celo nogavice moje soproge in moje hčerke ne sme nihče drugi krpati kot jaz. Nekaj mora vsakdo znati; jaz znam vsaj nogavice krpati...« Predsednik se je čutil nekoliko osramočenega. On ne zna ničesar. On si ne zna niti gumba prišiti. On zna kvečjemu nekoliko vladati. Pa to ni noben pravi poklic.

Charlie Chaplin.

Ne smemo pozabiti, da je Chaplin pri svojem kratkem obisku v Parizu storil mnogo dobrega. Tako je na primer na prošnjo Miss Ane Morgan rezerviral prvo predstavo »Kida« za prireditev, kateri je sam prisostvoval. Večer se je vršil na korist ameriškega odbora za uničene kraje Francije. Ogromna palača Trocadero je bila premajhna, da sprejme vse one, ki so hoteli prireditvi prisostovati. Večer je prinesel nad 230.000 frankov čistega dobička. Charlieja so sprejeli in mu ploskali z vprav francoskim navdušenjem. Vlekli so ga pred tedanjega prosvetnega ministra Leona Bérarda, ki mu je dal diplomo in znak oficirja de l'Instruction Publique. Charlie je odvrnil »merci«, edino francosko besedo, ki jo zna.

Iz Pariza se je večkrat peljal v London in nazaj, vedno po zračni poti. Nato je šel v Nemčijo, kjer njegovi filmi tedaj še niso bili dosti poznani. Globok vtis je napravila nanj organizirana moč ogromnega in delavnega nemškega mravljišča. V Berlinu se je spoznal tudi s slavno poljsko kino-zvezdo Polo Negri, ki je postala pozneje ena izmed kraljic Hollywooda, prekrasno iglralko, znano iz filma »Sumurun«.

Hotel je tudi iti v Italijo in Španijo, toda čas mu na žalost tega ni dopuščil. Moral se je vrniti v Ameriko, kjer je že First National kompanija čakala, da ji napravi nov film »Plačilni dan«.

V Newyorku gre v jetnišnico Sing-sing, kjer igra jetnikom neresničen film, da se mu malo nasmejijo. Razgovarja se tudi z morilcem, ki so ga še isti dan usmrtili na električnem stolu in ta pogovor napravi nanj zelo globok vtis. Nato sede na vlak in se odpelje v Los Angelos. Njegove počitnice so pri kraju, začne zopet z delom.

10. POGLAVJE.

»Javno mnenje.«

Marca 1919 so »The Big Four« (Štirje velikani) ustanovili »United Artiste Corporation«. Ti štirje velikani so bili: Mary Pickford, Douglas Fairbanks, D.-W. Griffith in Charlie Chaplin.

Štirje svetovno znani igralci! Ljubka Mary, ki je ena najnežnejših prikazni živih slik, Douglas Fairbanks, ki je predvsem znan iz svoje vloge v »Treh mušketirjih«, kjer igra Artagnana, D.-W. Griffith, ki je znan kot eden mojstrov ameriških uprizoriteljev, in Charlie Chaplin. Nikdar se še niso združile tako močne, pa tudi tako priljubljene osebnosti. Vsak teh umetnikov je s to pogodbo ohranil svojo nezavisnost v ustvaritvi in v udejstvitvi svojih filmov, toda vsi štirje so se združili, da zagotovijo izdajo in prodajo, in so tako dali tudi dokaz ne samo za medsebojno spoštovanje svojih lastnih osebnosti, temveč tudi za svojo praktično inteligenco. Filmi, ki so izšli iz te »Družbe zedinjenih umetnikov«, so si osvojili ves svet. Med njimi so: »Mali lord Fauntleroy«, »Zorrov znak«, »Zlomljena lilija« in »Javno mnenje«.

Novembra leta 1922 je Charlie Chaplin sklenil, da ustvari »Javno mnenje«, ki ga je stalo deset mesecev dela in baje 800.000 dolarjev izdatkov. Stotisoč metrov filma, ki so jih porabili pri ustvarjenju tega filma, kaže, s kakšno skrbnostjo ga je Chaplin izdeloval. Nekatere prizore so ponovili do stodesetkrat. Chaplin sam ni kot igralec nastopal v tem filmu, ali bolje rečeno, ni nastopil kot viden iglralec, kajti igra postransko vlogo nosilca tovorov, da v tej navadni osebi nihče ne bi zaslutil velikega Chaplina. Film je pa od prvega do zadnjega prizora Chaplinovo delo, ki se je tu zopet izkazal kot popolnega umetnika. O tem filmu je podal sledečo izjavo:

»Jaz mislim, da bo »Javno mnenje« najvažnejše delo mojega življenja. Nihče drugi kot jaz edini ne more bolj razumeti, kako zelo nastopam revolucionarno, če sem si osvojil ta izvirni način konstrukcije. In vendar imam popolno zaupanje v občinstvo. Nikdar ga nisem hotel prisiliti, da molči, kakor ga tudi nikoli nisem skušal preslepiti. Z občinstvom se ne sme na ta način postopati.

Skušam v izmeri svojih sredstev podati inteligentno in iskreno povest in če se mi posreči, da ohranim zaupanje, ki je imam v samega sebe, se ne bojim prav nič, kako bo dobro občinstvo film sprejelo, Pri tem ne igra velike vloge to, da je stvar kolosalna, temveč le izvirnost načina igranja in načina, kako se predstavlja dejanje. Zapletenih vtisov ne bo v tem filmu, pač pa bo v vsem dejanju naglašamo človeško trpljenje in veselje. Nimam pojma, koliko me bo ta film veljal. To bom šele vedel, ko bo končan. Upam, da ga napravim tako popolnega, kot ga bom mogel, brez ozira na stroške, ki me bo veljal.

Vprašali so me pogosto, ali imam namen nastopiti v tem filmu. Povedal sem že, da tega namena nimam, ker v povesti, tako kot jo vidim, ni mesta za mojo osebo. S tem sem zelo zadovoljen, ker hočem, da povest govori sama od sebe, ne da bi stala pod vplivom moje lastne osebnosti. Morda bi namreč v tem slučaju le nagibal k temu, da bi povest prilagodil moji vlogi.

Vendar nimam namena, da opustim igranje, in ko bo končan ta film, hočem takoj spet nastopati.«

»Javno mnenje«... Idejo tega filma je bila Chaplinu dala Peggy Hopkins-Joyce, zelo lepa gospa, katero je koncem leta 1922 naš Charlie prav posebno obožaval. Toda to je druga zadeva, ki nas tukaj ne zanima.

(Dalje prih.)

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. :--: Telefon štev. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

Velika izbera:

Nogavice, **rokavice,** trikotaža za **dame** in gospode. — **Srajce,** ovratnike, **kravate. Razne toaletne** in kozmetične potrebščine. **Za sport:** nahrbtnike, palice, dokolenke, smučarske ovojke, čepice, rokavice i. t. d. pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika

Cene solidne. Postrežba točna.

MALI OGLASI.

Za vsako besede se plača 50 par. Za debelo tiskane pa Din 1.—.

Stare kamenite stopnice in vrata

proda Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani — Beethovnova ulica 10. — Informacije med uradnimi urami v :: zborničnipisarni. ::

Premog - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2054.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice št. 14.257. reg. zadr. z neom. zav. Brzojavke: „KMETSKI DOM". Telef. št. 2847.

V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica štev. 1, pritličje.

DAJE: Posojila na vknjižbo, proti poroštvu ter zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

OBRESTUJE VLOGE na knjižice tistih 6% brez odpovedi. Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru.

PRESKRBUJE: Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

URADNE URE: Vsak delavnik od 8. do 12.½ in od 3. do 4.½.

Pooblaščeni prodajalec srečk državne razredne loterije.

Izdajatelj: Aleksander Železnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.